

вред неуловими“ – възникналите преди и нововъзникващите сложни пространствени релации в поезията на Яворов му се изплъзват. Вещност след 1906 г. абсолютизираният деиктизъм *тук* неусетно е подменен от силно релативизираното взаимоотношение *къде – тук* (този реторичен модел се появява за първи път именно в „Песен“-та: „Къде не беше ти...“. В този смисъл „Родина“ (1909) е образец тъкмо на реторичното постигане на *тук-пространството*¹⁷. Символичният образ *Родина* не се полага върху, нито е отъждествяван с епически необхватното *там, оттатък*¹⁸, т.е. отказът от подобна клиширала се референциална употреба е категорично възвестен. Както бе изтъкнато в глава I на тази работа, Яворовата *Родина*, независимо дали е екстатично изживяна („Арменци“, „Нощ“), или е превърната в образ от света на сакралната идеалност („Заточеници“), е в по-силна или слаба степен елемент от или еквивалент на въображаемото, на свободно конструираното *тук-пространство*: „Къде си ти, къде, родино моя?... Но то... но то е в мене, т у к, където...“ (разр. м. Б. Д.). Късната *Родина* на Яворов е без граници – елиминирана е всевъзможната ѝ репрезентираност посредством географски маркири. Родното пространство също се оказва *безплътен призрак*, то е откъснато материално, неспособно повече да се включва в контекстуалния синонимен ред *земя, пръст, предели*. Поради това късната *Родина* на Яворов би могла да се окаже и едно от съкрушителните отрицания на търсената от нас *граница*. Този образ на Яворов презумптивно се съдържа в плана на изразяване на отчетливо маркираните „минусови“ реалности, съставлящи *безотносителната* текстовост на поета – „Угасна слънце“, „Видения“, „Сфинкс“, „Теменуги“ и т.н.

Аналогично релативизиране на пространствените отношения (*къде – тук*) се наблюдава и в „Песента на човека“. След екзистенциално напрегнатия въпрос („Къде отивам аз, терзан от знойна жажда“) текстът естествено достига всеобемния, поднесен метафорично и имплицитно, деиктизъм *тук*, а